

20 МАРТ – НАЦИОНАЛНИ ДАН БОРБЕ ПРОТИВ РАКА ДОЈКЕ

Рак дојке је тренутно водећа малигна болест и чини 20% свих малигнух тумора код жена у свету. Према доступним подацима у свету сваке године од рака дојке оболи око 1.670.000 жена, а око 522.000 жена умре.

У Србији годишње 3600 жена оболи од рака дојке а око 1670 умре. Према најновијим подацима Међународне агенције за истраживање рака из 2018. године, Србија спада у ред земаља са средњим ризиком обољевљања од рака дојке, али је друга земља у Европи по умирању од карцинома дојке.

Национални дан борбе против рака дојке, обележава се у нашој земљи, како би се скренула пажња на распрострањеност ове болести и подигла свест о значају превенције и раног откривања, као и о могућностима правовременог започињања лечења особа оболелих од рака дојке.

У оквиру обележавања Националног дана борбе против рака дојке промовишу се: физичка активност, правилна исхрана и регулација телесне тежине. Избор животних навика игра кључну улогу за здравље груди сваке жене. Редовна физичка активност, избегавање гојазности и регулација телесне тежине, као и избалансирана исхрана су битни фактори за очување здравља груди. Према доступним подацима, ширењем свести о превенцији ризикофактора и променом начина живота код око 25% до 33% жена може се превенирати рак дојке.

С обзиром да узроци рака дојке нису у потпуности разјашњени, поред примарне превенције и промоције здравих стилова живота, јако је битна секундарна превенција, односно рано откривање рака дојке.

По препоруци Светске здравствене организације, у Републици Србији се од децембра 2012. године спроводи Програм организованог скрининга рака дојке, који има за циљ смањење смртности и унапређење квалитета живота оболелих жена.

Организовани скрининг рака дојке подразумева позивање и преглед мамографијом (радиографско снимање) жена циљне популације од 50 до 69 година једном на сваке две године, јер од укупног броја новооболелих жена у свету око 33% жена су старости од 50 до 64 године.

Организовани скрининг рака дојке се спроводи на територији 35 домова здравља, као и радом мобилних мамографа на терену.

Институт за јавно здравље Ниш, као референтна установа, врши координацију спровођења Националног скрининг програма за рано откривање рака дојке на територији Нишавског и Топличког округа. До сада су организованим скринингом за рано откривање рака дојке обухваћене жене старосне доби од 50-69 година са подручја града Ниша (од почетка фебруара 2013 године) и жене старосне доби од 50-69 година

са подручја града Прокупља (од јануара 2016. године). Поред жена са подручја града Ниша и Прокупља, у оквиру Националног скрининг програма за рано откривање рака дојке до сада су прегледане мобилним мамографом и жене из 4 општина Топличког округа (Блаце, Куршумлија, Прокупље, Житорађа) и 3 општине Нишавског округа (Ражањ, Сврљиг, Гацин Хан). Прегледи мобилним мамографом су бесплатни (није потребан упут, већ само здравствена књижица) за жене старости од 50 до 69 година, без симптома малигних болести дојке.

На територији осталих општина где се програм не спроводи у облику организованог скрининга рака дојке, односно где се жене не позивају лично, постоје такође могућности обављања превентивног прегледа дојки жена. Превентивни прегледи се у том случају обављају код гинеколога и лекара опште медицине, када лекар прегледа жену и ако је животне доби од 50 до 65 година живота упуту је на мамографију, али ако се ради о женама које су млађе од 50 година, лекар приликом прегледа процењује да ли ће жена бити упућена на мамографију или на ултразвучни преглед дојки, или ће обавити само палпаторни преглед дојки који је у датом моменту довољан. Жене које у својој породичној анамнези имају блиске рођаке са оперисаним раком дојке (мајка, сестра, бака) на ове прегледе се јављају без икаквих позива, редовно и чешће него једанпут у периоду од две године.

Када се рак дојке открије у раној фази болести, применом адекватне терапије и континуираним лечењем се може спасити живот и унапредити квалитет живота оболелих жена. Један од циљева спровођења организованог скрининга рака дојке је и унапређење свести жена о значају раног откривања карцинома дојке и редовних скрининг прегледа, као и јачање капацитета здравствених установа за спровођење скрининга рака дојке.

Јапанска агенција за међународну сарадњу (ЈИСА) у сарадњи са Министарством здравља Републике Србије уз подршку Института за јавно здравље "Др Милан Јовановић Батут" је у оквиру Пројекта Унапређења Националног програма за рано откривање рака дојке у Републици Србији, је организовала Пинк Рибон такмичење на тему: „Подизања свести о важности раног откривања рака дојке“. На овај конкурс који је био отворен до 20. јануара 2019. године пријављен је импресиван број радова - више од 400 из читаве Србије. Конкурс је био подељен у две категорије: прва је била намењена ученицима завршних разреда основних школа (8.разред) и средњошколцима, а друга пунолетним особама. Међу радовима средњошколаца и осмака за најбоље су проглашени слогани ученика 8/2 разреда ОШ "IV краљевачки батаљон" (друго место) и Марије Татић (прво место). Марија Татић је освојила и прву награду у категорији постера, а друга награда додељена је Леи Малетић.

Марија Татић, добитница прве награде за најбољи слоган и прве награде за најбољи постер, је ученица Уметничке школе из Ниша.

Међу радовима одраслих за најбоље су проглашени слогани Љиље Анђелић (друго место) и Мирке Јокичић (прво место). Другу награду у категорији за најбољи постер освојио је Ђорђе Букинац, а прву награду Марија Пенезић.

Награђени радови биће коришћени у некој од будућих кампања посвећених важности раног откривања рака дојке.

Када се рак дојке открије у раној фази уз адекватну дијагностику и лечење, шансе за излечење и продужетак живота су далеко веће него у случајевима када се ова болест открије у касној фази и у преко 90% случајева лечење има добру прогнозу. Већи број смртних случајева жена оболелих од рака дојке јавља се у земљама у развоју, због дијагностиковања рака дојке у касној фази, углавном због недостатка свести о потреби раног откривања, као и због недостатка ресурса у здравственом систему. У Србији због касног откривања болести, смртност од карцинома дојке још увек је веома висока.